

Aalborg Universitet

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Betydningen af rammevilkår for strategisk miljø- og forretningsudvikling & industrielle symbioser

Kørnøv, Lone; Lyhne, Ivar; Mortensen, Lucia

Creative Commons License
Andet

Publication date:
2016

Document Version
Anden version

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):
Kørnøv, L., Lyhne, I., & Mortensen, L. (2016). *Betydningen af rammevilkår for strategisk miljø- og forretningsudvikling & industrielle symbioser*.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Betydningen af rammevilkår for strategisk miljø- og forretningsudvikling & industrielle symbioser

Arbejdsnotat

December 2016

Det Danske Center for Miljøvurdering
Institut for Planlægning
Aalborg Universitet

AALBORG UNIVERSITET

1. RESUMÉ	3
2. BAGGRUND OG FORMÅL MED UNDERSØGELSEN	4
3. VIRKSOMHEDER OG METODER I UNDERSØGELSEN	5
4. RESULTATER	6
4.1 Resultater fra interviews	6
Drivers for virksomheders valg af lokalisering	7
4.2 Resultater fra mødet med Plan & Miljø afdelingen i Aalborg Kommune	8
4.3 Resultaterne fra Bootcamp	9
Indsatser omkring rammevilkårene	9
Mulige indsatser indenfor plastindustrien	9
Mulige indsatser indenfor genindvindingsindustrien	9
REFERENCER	10
BILAG 1: INTERVIEWGUIDE	11
BILAG 2: INITIERENDE ANALYSE AF VIRKSOMHEDERNES MILJØGODKENDELSE	13
BILAG 3: OPSTILLING AF INTERVIEWRESULTATER TIL WORKSHOP MED KOMMUNEN	14

1. Resumé

Undersøgelsen af betydningen af rammevilkår for strategisk miljø- og forretningsudvikling & industrielle symbioser er gennemført i regi af Miljø⁺⁺-samarbejdet. Undersøgelsen peger på en række vigtige forhold:

- Virksomhederne oplever udfordringer i forhold til at etablere sig i Aalborg Kommune, særligt i forhold til indgang til kommunen og i dialogen om placering af virksomheden.
- Virksomhederne oplever udfordringer i forhold til firkantede regler, der hindrer vækst og smartere miljøløsninger.
- Virksomhederne oplever, at myndighederne løbende stiller ekstra krav i forhold til VVM og miljøgodkendelse, hvilket fordyrer processerne unødigt.
- Genindvindingsvirksomhederne oplever, at affaldsmængder ikke er tilgængelige og/eller 'forsvinder'. Virksomhederne går derfor glip af ressourcer, og potentielle miljøfordele i brugen af ressourcerne forsvinder.
- Genindvindingsvirksomhederne ønsker et mere struktureret marked med mere tilsyn og opfølgning på sporingen af affaldsfraktionerne.

Undersøgelsen indebærer desuden en udforskning af mulighederne for at forbedre rammevilkårene og her peges på en række muligheder i regi af Miljø⁺⁺-samarbejdet. De primære er:

- Der er fælles interesse blandt aktørerne om at forbedre genindvindingsbranchen, så affaldsmængderne behandles bedre til gavn for alle.
- Der er fælles interesse blandt aktørerne i at kombinere initiativer indenfor plast, så der skabes synergi mellem en lang række initiativer.
- Der er fælles interesse blandt aktørerne i at skabe en "bæredygtig indgang" hos kommunen.
- Der er fælles interesse blandt aktørerne i at afprøve muligheder for en mere strategisk tilgang til rammevilkårene, der sikrer et bedre udgangspunkt for symbioser og en mere smidig sagsbehandling overfor virksomheder.

Undersøgelsen danner udgangspunkt for konkrete initiativer i regi af Miljø⁺⁺ i 2017.

2. Baggrund og formål med undersøgelsen

Denne undersøgelse af rammevilkår er gennemført i regi af Miljø++-projektet, som er et samarbejde mellem Aalborg Havn, Aalborg Kommune og Aalborg Universitet samt en lang række partnere. Det overordnede mål med Miljø++ er, at Aalborg Havn er inkubator for bæredygtige løsninger og forretningsmodeller på miljøområdet i regionen og skaber arbejdspladser. Dertil kommer mål om at:

- Aalborg-området bliver førstevalg for virksomheder pga. en mere strategisk planlægning og sagsbehandling på miljøområdet;
- Virksomheder, myndigheder og vidensinstitutioner samarbejder på tværs med fokus på udvikling af industrielle symbiose, innovation og iværksætteri inden for miljø og ressourcer;
- Sikre ressourceoptimering og økonomisk merværdi i relationen mellem virksomheder, havn og det omgivende samfund er sikret.

Undersøgelsen er et væsentligt grundlag for at starte de første initiativer om at sikre gode strategiske rammevilkår til fordel for kommunens administration, miljøet og ikke mindst virksomhedernes etablering, drift og udvidelse.

Undersøgelsens fokus på grønne forretningsmuligheder og symbioser er relateret til nationale og internationale mål om grøn omstilling og promovering af den cirkulære økonomi. Fremtidens grønne og cirkulære økonomi ses som et stort potentiale for at skabe vækstmuligheder, arbejdspladser og eksportmuligheder (Tænketaank for bæredygtigt forbrug og grønne forretningsmodeller (2013, s. 11), Ellen MacArthur Foundation, McKinsey & Company, og Harvard University).

Den grønne omstilling og ressourceeffektiviteten, som skal genere vækstmuligheder og nye arbejdspladser, møder imidlertid forskellige udfordringer. I undersøgelsen 'Reguleringsmæssige barrierer for danske virksomheders ressourceeffektivitet' peger NIRAS (2015) på, at rammevilkårene kan være afgørende for virksomhedernes drift og udvikling. Udfordringerne omkring reguleringen, myndighedernes forvaltning af reguleringen (fx kommunal praksis, administrationen, sagsbehandlingen, etc.) og samarbejdet mellem den private og offentlig sektor udpeges som nogle af de vigtigste barrierer for virksomhedernes grønne omstilling. For Aalborg Havn har Haugaard-Nielsen gennemført en tilbundsående juridisk analyse af de plan- og miljøretlige rammer for udvikling, og her peges bl.a. på en stigende grad af lovgivningskompleksitet.

Denne undersøgelse supplerer Haugaard-Nielsens og Niras' rapporter ved at identificere de specifikke udfordringer og muligheder, som virksomhederne oplever omkring rammevilkårene. Undersøgelsens formål har været at kortlægge virksomhedernes de oplevede udfordringer især omkring etablering, drift og udvikling af virksomheden. Undersøgelsen omfatter de fysiske rammer, støj, støv, tilladelser, ressourcer, osv. og ser på udviklingen af rammevilkår over tid og på tværs af myndigheder.

Derudover indebærer undersøgelsen at udforske mulighederne for at forbedre rammevilkårene. Virksomhedernes oplevede udfordringer og muligheder er forelagt kommunen til en dialog om realistiske initiativer til at øge strategisk og proaktiv planlægning og sagsbehandling indenfor miljøområdet. Resultaterne af den dialog indgår i denne rapport.

3. Virksomheder og metoder i undersøgelsen

Undersøgelsen af rammevilkår blev udført af DCEA (det Danske Center for Miljøvurdering) på Aalborg Universitet. 10 virksomheder blev kontaktet og inviteret til deltagelse i interviews, hvoraf otte virksomheder accepterede invitationen. En oversigt af virksomhederne, deres aktivitetsområde og lokalisering er skitseret i tabel 1. Udvælgelsen af virksomhederne forsøgte at inkludere virksomheder lokaliseret på eller omkring Aalborg Havn, virksomheder som er i gang med at etablere sig og/eller udvikle deres forretning i Aalborg /Aalborg Havn, og/eller virksomheder, som har en strategisk betydning for Aalborg Kommune.

Nr.	Virksomhed	Aktivitetsområde	Lokalisering
1	RGS90	Genindvinding	Nationalt samt på Aalborg Havn
2	Jørgen Rasmussen gruppen		På Aalborg Havn
3	Marius Pedersen		Ny på Aalborg Havn
4	Kingo Karlsen		Er ved at etablere sig i Aalborg, udenfor Aalborg Havn
5	Det Nye Universitets Hospital (NAU)	Byggeri (indtil videre)	Udenfor Aalborg Havn, men i Aalborg
6	DFD Sygehusvaskeriet	Service	Udenfor Aalborg Havn, men i Aalborg
7	Aage Vestergaard Larsen	Plast	Udenfor Aalborg, men en vigtig aktør i forhold til indsatser for plastik
8	Fyrværkerifabrikken	Produktion	Er ved at etablere sig på Aalborg Havn

Tabel 1 Deltagende virksomheder i undersøgelsen.

Semistrukturerede Interview blev valgt som metode for identifikation af virksomhedernes udfordringer og muligheder med rammevilkårene. Interviewguiden kan ses i bilag 1. Interviewene var af en til to timers varighed og blev optaget til internt brug. Virksomhederne har efterfølgende haft mulighed for at diskutere og kvalitetssikre undersøgelsens resultater på en bootcamp i Miljø⁺⁺-samarbejdet.

For at målrette interviewene blev virksomhedernes miljøgodkendelser gennemlæst og analyseret i forhold til, hvilke miljøforhold der kunne ses som en udfordring for den enkelte virksomhed. Analysen fungerede som baggrund for interviews med virksomhederne og forståelsen af de samlede resultater.

Resultaterne fra interviews blev præsenteret og diskuteret på en workshop med repræsentanter fra Plan- & Miljøafdelingen i Aalborg Kommune. Workshopen var af 3 timers varighed og der deltog tre repræsentanter fra forskellige niveauer i kommunens afdeling. Målet med mødet var at udforske muligheder for at forbedre rammevilkårene.

Endelig er resultaterne fra interviews og workshopen med kommunen anvendt som udgangspunkt for at identificere mulige indsatsområder i regi af Miljø⁺⁺-samarbejdet mellem kommune, havn, virksomheder, mv.

4. Resultater

I det følgende beskrives resultater fra interviews med virksomhederne om rammevilkår, resultater fra mødet med Aalborg Kommune om muligheder for forbedringer, samt resultater fra bootcampen om mulige indsatsområder.

4.1 Resultater fra interviews

Den initierende undersøgelse af virksomhedernes miljøgodkendelser viser, at virksomhederne i deres miljøgodkendelse har en række krav til vand (spillevand, forsyning, etc.), jordforurening, mv. Disse rammevilkår er skitseret i bilag 2.

Et overordnet resultat fra interviewene er, at virksomhederne generelt oplever en god dialog og et godt samarbejde med myndighederne, særligt kommunen. Der blev samtidig nævnt en række nøgletemaer omkring rammevilkårene, der gik igen i interviewene:

Øget kommunal opfølgning og tilsyn i forhold til 'ikke-ansvarlige' virksomheder. Dette punkt fylder meget blandt især genindvindingsvirksomhederne, fordi de oplever at affaldsmængder forsvinder og markedspriserne ikke afspejler omkostninger ved en miljømæssig ansvarlig behandling af affaldet. En af virksomhederne var meget direkte i sin kritik: *"Der er ikke noget opfølgning, der er ikke noget tilsyn. Det er sådan lidt Wild West"*. Målet med et øget kommunalt tilsyn er, at det bliver rentabelt for virksomhederne at behandle affaldsmængderne miljømæssigt forsvarligt. Det vil være positivt for miljøet, konkurrencevilkår og forretningsudvikling.

'Lige' vilkår for virksomheder i det samme område og/eller samme branche. Virksomhederne oplever nogle forskelle i, hvilke rammevilkår de underlægges i forhold til andre virksomheder. Det ser de som et problem i forhold til konkurrencen mellem dem.

Sagsbehandling og løsninger på tværs af virksomheder. Der kan være miljømæssige og driftsmæssige fordele i at se på løsninger på tværs af virksomheder. Eksempelvis omkring spildevandsafledning. Virksomhederne opfordrer til større fokus på det punkt.

Kommunens **'service-kultur' skal styrkes**. Virksomhederne oplever, at Aalborg Kommune på nogle områder er mindre service-orienterede end i andre kommuner. Det er blandt andet i forhold til etablering i kommunen, hvor virksomheder mangler en indgang og 'at blive taget i hånden'. En virksomhed udtaler: *"... positiviteten skulle være der fra starten af. Fordi vi kommer som ny i kommunen, og (...) det er ikke alle ting, der kan lade sig gøre, men man skal også lige som skubbe i den rigtige retning"*. En virksomhed kommer med et konkret forslag om, at kommunen laver et aktivt arbejde for at forstå virksomheden i forbindelse med etableringen: *"Kommunen kunne lave en screening for at identificere virksomhedens behov, specifikke ting man skal igennem, hvilke krav stilles der til lokalplanen, etc. - i stedet for at have nogle generelle vilkår for nogle bestemte arealer kunne man kikke på den specifikke virksomhed, dens behov, og hvordan den passer ind i de eksisterende rammer"*

Kommunens **proaktivitet på miljøområdet** ønsker de interviewede virksomheder øget. Virksomhederne ser gerne, at kommunen faciliterer symbioser og aktiviteter på tværs af virksomhederne. En virksomhedsrepræsentant understreger det med: *"Det er en super god ide, hvis kommunerne har nogle holdninger til, hvordan ting skal foregå i deres kommuner, at det er proaktive og kan sætte nogle løsninger sammen"*

Virksomhederne ser fordele i en **mere strategisk tilgang til etablering af rammevilkår**. Det handler både om at reducere omfanget af en VVM: *"Det vil være rigtig godt, hvis flere forhold kan afklares på plan-niveau!"* og reducere sagsbehandlingstiden, som virksomhederne anser for at være lang.

I et bredere billede giver virksomhederne udtryk for, at ændringer i økonomisk regulering omkring vedvarende energi har gjort det uinteressant for virksomhederne at investere heri. Samtidig giver genindvindingsvirksomhederne udtryk for, at de holder investeringer tilbage pga. nervøsitet omkring politiske udmeldinger om privatiseringer og ændringer i rammevilkår.

En detaljeret oversigt over nøgletemaerne og deres afledte spørgsmål præsenteres i bilag 3, som udgør det overblik som kommunen blev præsenteret for.

Drivers for virksomheders valg af lokalisering

Som led i undersøgelsen blev virksomhederne spurgt til, hvor meget rammevilkår betyder i forhold til lokaliseringsovervejelser og tiltrækning af virksomheder til Aalborg området. Her pegede virksomhederne på en række forhold af betydning for lokaliseringen:

En stor del af de interviewede virksomheder pegede på **ressourceadgang og marked** som de vigtigste parametre. Genindvindingsvirksomhederne var samtidig meget klare i deres behov for klart definerede affaldsfraktioner og krav til kvaliteten af genanvendelsen.

En anden væsentlig lokaliseringsparameter er **logistikken**, hvor virksomhederne pegede på, at "Aalborg er logistisk rigtig godt placeret" i forhold til motorvej og havn (og bane).

Endelig pegede virksomhederne på, at de ser potentialer i **Miljø⁺⁺-samarbejdet** i forhold til symbioser, forretningsudvikling og smidigere sagsbehandling hos kommunerne.

Disse resultater er set som en mulighed for kommunikation og branding indsats for Aalborg område mht. placeringsmæssige fordele.

4.2 Resultater fra mødet med Plan & Miljø afdelingen i Aalborg Kommune

Resultatet fra mødet med Plan & Miljø afdelingen i Aalborg Kommune var opbakning til følgende indsatser:

Etablering af en "Bæredygtig indgang til virksomheder" i kommunens forvaltning	<p>Målene er:</p> <ul style="list-style-type: none">- at skabe et tilbud til virksomheder, der ønsker at arbejde med ressource flows, energi, symbioser, mv.- at udvikle og tiltrække virksomheder med en grøn profil til kommunen. <p>Indsatsen vil definere, hvilke elementer der skal indgå i tilbuddet og hvordan det organiseres.</p> <p>Der arbejdes med at være klar til opstart i september 2017.</p>
Pilotprojekt omkring strategiske rammevilkår	<p>Målene er:</p> <ul style="list-style-type: none">- At de projektspecifikke godkendelser (VVM og miljøgodkendelse) skal være smidigere til fordel for virksomheder og kommunen- At afprøve hvilke forhold, der kan afklares på forhånd (inden virksomheden henvender sig og i de tidlige faser af dialogen), fx afklaring af miljøforhold på planniveau gennem en stærkere miljøvurdering- Skabe mulighed for tilbud til virksomheder om symbioser (placering og bestemmelser i fx lokalplaner)
Symbioser og udvikling indenfor plastindustrien	<p>Der er allerede interessante initiativer og store potentialer på plastområdet. Mål og indhold af indsatsen defineres af aktørerne på Bootcamp, herunder Miljø++'s rolle.</p> <p>Indsatsen skal koordineres med NBE/Kommunens aktiviteter på plastområdet – fx tilsynskampagne for kortlægning, indsamling hos Grønne Butikker og idéer med ledig kapacitet hos RenoNords affaldssorteringsanlæg.</p>
Symbioser og udvikling indenfor genindvindingsindustrien	<p>Mål at øge muligheder for forbedrede konkurrencevilkår ved i fællesskab (virksomheder og kommunen) at få bedre styr på sporing og sortering af ressourcerne, og dermed øge forretningspotentialer gennem øget genanvendelse og dannelse af nye symbioser.</p> <p>Dertil kommer en undersøgelse af potentialerne i at samarbejde om affaldsfraktioner, som normalt ikke indgår i genindvindingsvirksomhedernes portefølje (fx mindre mængder af tekstiler)</p>
Kommunikation og branding af fordelene ved placering i Aalborg Kommune	<p>Målet er at kommunikere tilbuddene (fx sagsbehandling/rammevilkår, netværk, viden, flows, carbon footprint) til forskellige aktører om fordelene ved placering i kommunen</p>

Resultaterne på mødet med Plan & Miljøafdelingen i Aalborg Kommune viser med stor tydelighed, at kommunen er meget lydhør omkring virksomhedernes oplevelser og åben for at arbejde med virksomhedernes ønsker. Udover ovenstående indsatser ville kommunen se på flere af virksomhedernes ønsker, blandt andet øget tilsyn (allerede planlagt kampagne i 2017) og lige vilkår mellem konkurrenter.

4.3 Resultaterne fra Bootcamp

Som resultat af arbejdet i efteråret 2016 på undersøgelse/interviews med virksomheder, workshopen med kommunen og Bootcampen med interessenterne indenfor Miljø++ blev der identificeret en række strategiske indsatser.

Indsatser omkring rammevilkårene

Etablering af en "Bæredygtig indgang til virksomheder" i kommunens forvaltning som beskrevet i afsnit 4.2. Bootcampen gav en række input til detaljeringen af indsatsen.

Et pilotprojekt omkring strategiske rammevilkår som beskrevet i afsnit 4.2.

Som supplement til de to indsatser blev der peget på et behov for at tydeliggøre fordelene ved at etablere sig i Aalborg området. Det indebærer blandt andet kortlægning af arealer, ressourcer (og mængder), infrastruktur, carbon footprint for området, affaldshåndtering, fjernkøling, etc.

Mulige indsatser indenfor plastindustrien

Miljø++ ses som en platform, hvor aktørerne mødes og sættes sammen. Miljø++ kan spille en central rolle i at facilitere en nødvendig kulturændring hos virksomheder og kommunen omkring opfattelse af og behandling af affaldet. Større indsatser på området kræver, at en lang række aktører forpligter sig til at få egne og fælles indsatser koordineret. Det indebærer blandt andet, at kommunen opbygger nogle støttende rammevilkår og at virksomhederne griber mulighederne.

Der ses potentialer i at sætte fokus på plast i postnummer 9220 fx i mindre og mellemstore virksomheder.

Desuden kan de mulige initiativer omkring plast indenfor Miljø++ tænkes sammen med Havnens Horseshoe Bay accelerator programmet. De nye business cases kan boostes indenfor accelerator programmet.

Mulige indsatser indenfor genindvindingsindustrien

Der er en fælles interesse blandt aktørerne i at skabe et marked, hvor man kan tjene penge ved at behandle ressourcer korrekt og ved at gøre noget ved ressourcerne, så de bliver mere værd. Begge dele vil give bedre miljø og bedre styr på ressourcerne og kan derved være med til at skabe nye forretningsmuligheder.

Der ses blandt andet muligheder i at samarbejde om lokale branchedrevne initiativer, så som et samarbejde med kommunen om udvikling af enklere systemer til tilsyn af sporing og behandling, en standard eller en certificering, der kan gøre det tydeligt for kunder og myndigheder, at der er en gruppe virksomheder, som sætter kvalitet og miljø højt etc.

Aktørerne vil også mødes for at diskutere konkrete muligheder for samarbejde om et øget lokalt netværk og fælles aktiviteter, så som fx lokale demonstrationsprojekter med fokus på områdets virksomheder og værdikæden.

Referencer

Alexandra Instituttet. 2015. *Samling, bearbejdning og udvikling af viden til Grøn Omstillingsfonds læringsindsats om ressourceeffektivitet og grøn forretningsudvikling.*

Costa & Ferrao, P., 2010. A case study of industrial symbiosis development using a Middle-out approach. *Journal of Cleaner Production*, 18(10-11), pp. 984-992.

NIRAS, 2015. Reguleringsmæssige barrierer for danske virksomheders ressourceeffektivitet. Allerød: NIRAS.

Tænketank om bæredygtigt forbrug og grønne forretningsmodeller, 2013. Veje til en bæredygtig fremtid. http://www2.mst.dk/download/Milj%C3%B8tek/idekatalog_opslag.pdf

Bilag 1: Interviewguide

Præsentation af interviewpersonen og virksomheden

- Vil du præsentere dig selv, din rolle/stilling i virksomheden?
- Kan du præsentere/introducere virksomheden for os? (*type af virksomhed, produktion, medarbejdere, udviklingsfase den er nu i, udviklingsplaner, miljø klasse, arbejdet med miljø, etc.*)

Overordnet om rammevilkår og regulering

- Hvad er det der har fyldt og stadig fylder jeres hverdag?
- Hvilke udfordringer møder I generelt mht. rammevilkår og regulering?
- Hvorfor synes I disse er en udfordring for jeres virksomhed? Hvordan udfordrer disse jeres virksomhed?
- Hvilke rammevilkår/tiltag fremmer/støtter/tilskynder jeres virksomhedsudvikling?

Specifikke rammevilkår

- Hvilke emner har I erfaret har givet de største udfordringer?
- Hvordan har disse emner givet udfordringer for etablering, drift og udvikling?
- Hvor ser I helst ændringer?
- Hvordan håndterer I disse udfordringer?
- Er der gode initiativer og positive oplevelser, der skal bygges videre på?

Rammevilkår hvornår og hvem

- Har I dialogen omkring de nævnte udfordringer og med hvem?
- Hvordan oplever I den dialog?
- Hvornår oplever I udfordringerne?
- Hvor ser I gerne forbedringer?

Udvikling over tid

- Har udfordringerne i rammevilkårene ændret sig over tid?
 - o Er der udfordringer ift. rammevilkårene, som I tidligere har haft, men som I ikke har nu? Hvad er sket og hvem har sikret disse ændringer?
 - o Hvad forudser I giver udfordringer i fremtiden? (og hvordan vil I håndtere det?)
- Er der udfordringer som andre tilsvarende virksomheder har – men som I ikke har? Og hvorfor?
- Hvad kan der gøres nu for ikke at støde på/få udfordringer i fremtiden?

Lokalisering og udvikling

- Hvad var vigtigt og/eller afgørende da I valgte lokalisering for jeres virksomhed?
- Hvordan vil du prioritere følgende faktorer betydning for jeres valg af lokalisering?

Faktorer	Helt afgørende	Væsentlig	Mindre væsentlig	Ikke væsentlig
Adgang til ressourcer (råstoffer, affald, mv.)				
(Kommunens) Serviceniveau (erhvervsservice, tilsyn)				
Kommunens planlægning (tilladelser, begrænsninger)				
Nærhed til kunder, underleverandører og samarbejdspartnere				
Vejnet og transport (inkl. gods og lufthavn)				
Nærhed til den rigtige arbejdskraft				
Fokus på bæredygtighed i kommunen (og erhvervsområdet)				
Netværk og relationer i lokalområdet				
Nærhed til forsknings- og udviklingsmiljøer				
Lejeudgift/prisniveau				

- Hvorfor således? Hvorfor denne prioritering?
- Er det de samme faktorer der influerer virksomhedsudvikling planerne? Ser billedet anderlede ud?

Miljø og succes

- Er du/I enig i logikken: "Ressourceforbrug reduceres + miljøbelastning mindskes = øget succes for virksomheden"?
- Hvordan er summen af disse to faktorer en succes /ikke er en succes for jer?
- Hvad er succes for jeres virksomhed?
- Hvilke (andre) faktorer er vigtige for succes? Hvor vigtige er rammevilkår og "miljø" i forhold til andre forhold?

Omkring ressourceafhængighed

- Hvilke ressourcer er kritiske for jeres virksomhed? (*råstoffer, vand, arbejdskraft, viden, m.fl.*)
- Oplever I de er grænsende, bliver sværere at få adgang til og/eller dyrere? Hvis ja, hvilke?
- Hvor/hvem er kilderne til ressourcerne?
- Hvad er jeres erfaringer? Arbejder I med at optimere på ressourcer? Inddrager I miljø i produktionen?

Erfaringer med industrielle symbioser

- Hvad er jeres erfaringer med symbioser?
 - o Hvad er en industriel symbiose for jer? Og hvem/hvad skal have nytte af en symbiose?
- Hvad er jeres interesse i at arbejde med symbiose? Og hvad er/kunne være jeres motivation for at indgå i en symbiose?
- Hvad kan jeres rolle blive i en evt. større industriel symbiose i Aalborg?
- Hvordan skal industrielle symbioser startes op og organiseres efter jeres mening?

Bilag 2: Initierende analyse af virksomhedernes miljøgodkendelse

De interviewede virksomheders miljøgodkendelse var screenet for en række miljøforhold inden interviewet. Tabellen viser hvilke miljøforhold, der var beskrevet i miljøgodkendelsen.

	Natur (NATURA 2000 og §3)	Vand (spildevand, forsyning)	Jord (forurening)	Emissioner (luft, lugt, støj)	Affald	Planlægning (lokalplaner, byggeplaner)	Naboer (fx klager)	Miljøgodkendelse (og BAT)	Risiko og sikkerhed	Andet
RGS90		X	X	X				X		X Vibrationer Egenkontrol Driftsjournal
Fyrværkerifabrikken						X	X	X	X	
DFD Sygehusvaskeri	X	X		X			X	X		X Vibrationer Egenkontrol Driftsjournal Indretning og drift
Marius Pedersen				X	X		X	X		X Vibrationer Egenkontrol Driftsjournal Indretning og drift
Kingo Karlsen								X		
NAU								X		
Jørgen Rasmussen		X	X	X				X	X (for forurening af jord og grundvand)	X Egenkontrol Driftsjournal Indretning og drift

Bilag 3: Opstilling af interviewresultater til workshop med kommunen

		Set fra virksomhedsvinklen	Overvejelser
Krav og vilkår til virksomhederne	De 'løbende krav' i VVM og miljøgodkendelser	Små/løbende ændringer giver store omkostninger for virksomheder og forlænger processen mod godkendelse	<ul style="list-style-type: none"> - Kan vi forud for VVM og miljøgodkendelse mm. være klarere på krav, tidshorisont og omkostninger for virksomhederne? Kan vi fokusere VVM mere? (til fordel for miljø, økonomi og kommunikation) - Kan myndigheden lave forskellige spor i mødet med virksomheder som en slags forventningsafstemning om tid og undersøgelser/omkostning – fx med et "fast track" for ukomplicerede sager?
	"Firkantede" regler og vilkår	Eksempel: Krav til PH-værdi i spildevand opnås med daglig tilsætning af saltsyre, selvom PH-værdien nedstrøms i kloakken muligvis ikke er et problem.	<ul style="list-style-type: none"> - Hvordan indgår kommunen i dialog med virksomheder om "firkantede regler"? - I stedet for at behandle en enkelt virksomhed isoleret, er det så muligt at arbejde med et bredere/mere holistisk blik på virksomheden i dens omgivelser/område?
Ressource flows	Hvordan får vi styr på og synliggør ressourcestrømme?	Ressourcer forsvinder og vi mister grundlag for cirkulær økonomi business cases. (Potentiale for mere aktivitet/flere arbejdspladser på området)	<ul style="list-style-type: none"> - Hvordan får vi mere styr på biprodukter og affaldsmængder? (mere kortlægning/opfølgning/tilsyn/sporbarhed?) - Kan vi i kommunen se mere på værdiskabelse (kvaliteten af genanvendelsen) i krav til håndtering af affaldet, så det ikke bare køres til forbrænding eller til udlandet? - Hvordan kan vi udnytte symbiose effekten fra ressourcestrømme?
Genindvindingsbranchen	Ønske om at styrke branchen	Ønsker mere tydelighed i definitioner og sporbarhed af affaldsfraktioner for yderligere at strukturere markedet – og derved øge vækstpotentiale	<ul style="list-style-type: none"> - Tænke i genindvindingsbranchen som indsatsområde? (med fx yderligere fokus på tilsyn, netværk, efteruddannelse, Miljø++ input i forhold til potentialer/symbioser, m.v.) - Hvordan kan vi sikre markedets struktur?
	Større indsats over for de "sorte får"	Uheld og dårlig opførsel svækker branchens image. Manglende indgriben betyder ulige konkurrence for øvrige virksomheder	<ul style="list-style-type: none"> - Er det muligt at lave yderligere opfølgning i drift efter given godkendelse? - Er det nødvendigt med øget tilsyn eller kan tilsynene blive 'smartere'? - Hvordan kan vi sammen optimere opfølgningsprocedurerne?
Kommunen - en proaktiv aktør på miljøområdet	Mere initiativ på miljøområdet	En interesse i at kommunen aktivt understøtter miljøvenlige løsninger/symbioser (Virksomhederne har ikke alle selv ressourcer til at lede efter symbiosemuligheder i hverdagen)	<ul style="list-style-type: none"> - Hvordan kan vi fra starten tænke miljø, grønne/cirkulære løsninger og symbioser i den fysiske planlægning og i mødet med virksomheder? - Hvordan kan kommunen proaktivt bruge miljø/symbiotiske relationer i tiltrækning af nye virksomheder til området? Og hvordan kan dette spille sammen med eksisterende plan- og miljøforhold? - Hvordan tænker vi dette sammen med 'Invest in Aalborg' – og dermed også tænker internationalt og nye virksomheder?
	Mere strategisk tilgang	Hvis flere forhold afklares på plan-niveau, giver det færre omkostninger, kortere sagsbehandlingstid og minimerer risikoen for negative overraskelser miljømæssigt	<ul style="list-style-type: none"> - Hvordan kan vi arbejde mere strategisk med arealerne på Aalborg Havn/ Aalborg Kommune? - Hvilke forhold giver mening at afklare på plan-niveau? - Hvis vi siger ja til strategisk miljø(planlægning) – hvad siger vi så nej til?
Dialogen mellem myndighed og virksomhed	En mere service-minded "Hvad kan jeg gøre for dig?" kultur	Ønske om mere service-minded myndighed i forhold til lokalisering, drift og udvidelse. Ønske om en 'Lad os finde en løsning' tilgang	<ul style="list-style-type: none"> - Hvorfor virker Rebild Kommune mere attraktiv for virksomheder? - Er det muligt yderligere og hurtigere at hjælpe nye/potentielle virksomheder med at blive placeret "det rigtige sted" (herunder spørge ind til støj, ressourcer, symbioser, mv.)? - Er det muligt at tydeliggøre (fx på hjemmeside) hvor virksomheder skal henvende sig? Sikre at sagen bæres videre? Få navne på medarbejdere vist på hjemmeside?
	Indsigt og kompetence	Det tager tid hos virksomheden hver gang de møder en ny sagsbehandler.	<ul style="list-style-type: none"> - Hvordan kan vi (myndighed + virksomheder) hjælpes med at klæde hinanden på? Uddan sagsbehandlere i virksomheder og lær virksomheder hvorfor kommune siger/gør sådan.
Andet	Forskelsbehandling af virksomheder	Ulige konkurrencevilkår ved fx forskellige tidsbegrænsninger i forhold til støj (drift) eller transport	<ul style="list-style-type: none"> - Er det muligt i højere grad at ensarte krav til virksomhederne (fx støjkravene)? Hvis ikke, hvordan kommunikeres dette hensigtsmæssigt? - Hvordan kan vi behandle virksomhederne ens, mens vi tager højde for virksomhedernes specificiteter?
	Bløde rammevilkår: Tilbyde flere faciliteter?	Fælles faciliteter er et plus – vigtigt at kunne bruge kantine, mødelokale, bestille kaffe, osv. samt at møde kendte mennesker	<ul style="list-style-type: none"> - Giver det mening at tilbyde faciliteter flere steder i kommunen ("Hubs")? - Kan vi lave hubs efter, hvilken forretningsudvikling vi ønsker at fremme? - Kan vi udnytte symbiose effekten fra ressource strømmene